Poštnina plačana v gotovini. Posamezna številka 1.25 Din.

DELAVSKA POLITIKA

Izhaja dvakrat tedensko, in sicer vsako sredo in vsako soboto.
Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22, telefon 2326.
Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica — Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se vobče ne sprejemajo. — Reklamacije se ne frankirajo.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene delavstva ter nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. — Malih oglasov trgovskega značaja stane beseda Din 1.—. V oglasnem delu stane petitna enostolpna vrsta Din 1.50. — Pri večjem številu objav popust. — Naročnina za Jugoslavijo znaša mesečno Din 10.—, za inozemstvo mesečno Din 15.—. Čekovni račun št. 14.335.

Štev. 4 | Sreda, 13. januarja 1937 | Leto XII

Kakor bogata nevesta

V vseh mednarodnih projektih in pogajanjih, ki se tičejo Evrope, srednje, vzhodne in jugovzhodne, se nanašajo bolj ali manj tudi na našo državo, in sicer kot članico male antante ali balkanske zveze. Temu ni vzrok le vpliv naše države z ozirom na te zveze, ampak glavno geografični položaj države, nje naravna dobra ter nje pomen kot balkanska država, ker je večja in meji takorekoč na vse interesne sfere mednarodnih vplivov ali direktno ali po svojih zvezah. Na Italijo s soseščino in na morju, na pot Anglije v Indijo, indirektno na Nemčijo, ki išče svoje interese v Avstriji, na Čehoslovaškem, na Ogrskem ter sploh na vzhodu. Najpomembnejša država na Balkanu in s svojimi zvezami močno zbuja razne ljubimce, kako bi si prilastili nje ljubezen in lažje slajše uživali sadove.

Snubci prihajajo. Snubijo direktno in indirektno. Vendar ni vseeno, kakšen je ženin. Dober mora biti, mož mora biti, pošten mora biti, da z njim brez skrbi sklenemo zvezo. Črne oči so zapeljive, sive varljive. Ne ene ne druge ne morejo biti odločevalne. Odločilna more biti le poštenost, značajnost in pripravljenost za skupno skladno življenje.

Vse to smo povedali v slikah, ki naj nam kažejo pot, po kateri hodimo, če hočemo obvarovati svojo nezavisnost v državi in v mednarodni politiki enakovredno komponento. Naša zaveznica more biti le demokracija, demokratične države, ker od njih smemo pričakovati, da bodo tudi v zvezi z nami sodelovale demokratično. In, če že to v današnjih gospodarskih razmerah in okolici ni popolnoma mogoče, potem morajo velike demokracije nam dati jamstvo kolektivne varnosti, brez katere po dosedanjih izkušnjah nobeni še tako navidez miroljubni državi s sebičnim fašizmom ne moremo zaupati, ker je njih politika nestalna in vsak dan bolj agresivna.

Fašizmi so ekstremi v službi kapitalizma, ki je prijadral do višine, v kateri potrebuje temeljite reforme. In fašizem ni prava oblika za reševanje tega problema kapitalizma. Pri reševanju tega problema je mogoča le demokratična reforma po današnji družbi ali pa revolucija, ki bi jo utegnile izvesti neznane tajne iz družbe izrinjene sile narodov. Zato je za današnjo družbo na mestu edino demokracija, ki bo želela in hotela, da se državni in družabni odnošaji urejajo in izpreminjajo ne le v prid kapitalističnega gospodarstva, ampak v prid človeštva, dočim fašizem vodi družbo na rob notranje anarhije, katere posledice je težko predvideti.

Naša država mora torej izbirati in izbrati demokracijo, da ne pride v nevarnost, da izgubi svojo glavo.

Predsednik čehoslovaške republike dr. Beneš obišče spomladi Jugoslavijo uradno, najbrž maja meseca.

Izprememba nemške ustave? Konec januarja se baje izpremeni nemška ustava. Odpravljen bo parlament, Göring postane kancler (predstavnik države). Hitler pa dobi naslov državni šef. Nemška vlada to vest sicer preklicuje, vsekakor pa je diktaturi vsak parlament v napotju.

Pojemanje konjunkture v revirjih TPD

Zopet praznovanje

Zimsko izboljšanje konjunkture v revirjih Trboveljske premogokopne družbe je naenkrat ponehalo. Med tem, ko so bili naši rudarji še prejšnji teden polno zaposleni, so dobili sedaj napoved dveh praznovalnih šihtov. Izredno mila zima in ne vemo še kaj — pravijo — je povzročilo ta nenadni padec konjunkture. Rudarji zopet gledajo vsi zaskrbljeni v temno bodočnost. Iz tega dejstva je dovolj jasno razvidno, da prav nič ne držijo besede tistega velikega gospoda, ki je prišel iz Beograda v Trbovlje na volilni shod, kjer je med drugim rekel: »Rudarji, če ste sedaj bolje zaposleni, je to naša zasluga, ker smo TPD dali večja naročila.« Sedaj pa vidimo, da so večja naročila odvisna le od zime in ne od gotovih gospodov.

Amnestija za manjša kazniva politična dejanja

Amnestija tiskovnih deliktov in izrečenih zapornih kazni do 12 mesecev

»Službene Novine« z dne 11. t. m. objavljajo ukaz kraljevih namestnikov o amnestiji:

a) Amnestirana so vsa kazniva dejanja po čl. 5, 6, 7, 8, 9, 19 in 20 zakona o zaščiti države in § 320 kazenskega zakona, ki so bila izvršena do dneva ukaza o pomilostitvi, ne glede na to ali se je sodni postopek že pričel ali ne in ali je bila sodba že izrečena ali ne;

b) odpuščena so vsa kazniva dejanja po zakonu o tisku, ne glede na to ali je sodno postopanje v teku in sodba izrečena ali ne.

c) kazen se briše osebam, ki so bile od civilnih sodišč obsojene na zapor do največ enega leta ali na globo Din 500. Kdor kazen presedeva ali je globo že deloma plačal, se mu briše ostanek. Izvzete so kazni, izrečene na **privatno tožbo radi žalitve ali klevete.** Amnestija je pogojna za dobo treh let, ako v tem času pomiloščenec ne izvrši nobenega zločina in nobenega prestopka ali prekrška iz koristoljubja. Osebam, ki so bile poleg zaporne kazni obsojene tudi na denarno, se briše samo zaporna kazen;

d) delno se zniža kazen osebam, ki so bile obsojene na več kot 12 mesecev zapora. Briše se največ polovico kazni. Pri osebah, ki poprej še niso bile obsojene radi zločina in takih, ki prestajajo lažje kazni, znaša odpust kazni več, kot pri onih, ki so obsojeni na ostrejše kazni. Dosmrtna robija se spremeni v 20 let robije, pri čemer se vračuna že prestana kazen;

e) od pomilostitve pod t. a) so izvzete osebe, ki so bile obsojene tudi na izgubo državljanskih časti ali javne službe, od amnestije pod a, b, c in d pa osebe: 1. ki so bile kot javni nameščenci obsojeni radi podkupnine; 2. ki so pobegnile v inozemstvo ali se skrivajo in se do dneva tega ukaza niso javile oblastem; 3. ki so obsojene radi vohunstva.

Od pomilostitve pod e) in d) so izvzeta kazenska dejanja po čl. 1 in 2 zakona o zaščiti države in po §§ 307, 308, 309 in 310 k. z.

Tuji delniški kapital v jugoslovanski industriji

Poročali smo, kako je delniški kapital udeležen v jugoslovanskem gospodarstvu. Danes priobčujemo pregled tujega kapitala v našem gospodarstvu. V tujih rokah je za 4821 milijonov dinarjev delnic, ki so vplačane v gotovini za 2200, v kreditu (z blagom) pa za 2621 milijonov dinarjev. Vštet ni kapital v trgovini in transportu. Od tega kapitala je

francoskega	za	963.1	mil.	Din
angleškega	«	827.2	«	«
švicarskega	«	675.6	«	«
Zedinj. države	«	538.5	«	«
čehoslovaškega	«	518.7	«	«
italijanskega	«	444.1	«	«
avstrijskega	«	297.6	«	«
belgijskega	«	210.9	«	«
madžarskega	«	183.9	«	«
švedskega	«	107.8	«	«
nizozemskega	«	78.9	«	«
nemškega	«	54.9	«	«
ostalih držav	«	286.0	«	«

Skupaj znaša vsota tujega kapitala 5181 milijonov dinarjev, ki je v glavnem naložen v najbolj »produktivnem« gospodarstvu, v rudarstvu in v bankah.

Župan v Lodzu — socialni demokrat

V središču tekstilne industrije je poljska reakcija dobila najhujši udarec

V poljskem industrijskem mestu Lodzu so pri občinskih volitvah socialni demokrati dobili večino. Za župana so izvolili bivšega socialistične poslanca Norberta Bartlickija, ki je bil v znanem brestovskem procesu obsojen na tri leta ječe. Poljska žlahta je takrat zaprla 19 socialnodemokratičnih kandidatov in nekaj drugih, da opozicija ne bi zmagala. Seveda je te ljudi tudi obsodila. Kakor pa izvolitev župana v Lodzu dokazuje, zmaguje le pravična stvar, vsako nasilstvo pa propade.

Pred energičnimi ukrepi v španskem vprašanju

Blokada — Španije?

Italija in Nemčija očividno zavlačujeta rešitev vprašanja nevmešavanja v špansko vojno. Izgovarjata se, da naj londonski odbor reši vprašanje nevmešavanja. Nasprotno pa prihajajo poročila, da nemško in italijansko vojaštvo vsak dan izkrcavajo v Španiji.

Angleška in francoska vlada sta sklenili poslati nemški in italijanski vladi kratko noto s vsebino: »Ali sta obe vladi pripravljeni brezpogojno ustaviti pošiljanje prostovoljnih vojaških oddelkov v Španijo ali ne in do kdaj hočeta to prenehati.«

V nadaljnjem zagovarja Anglija blokado Španije. Legalna španska vlada ne soglaša s to namero. Nerazumljivo je namreč, zakaj naj bi Španijo blokirali, ker so tam pričeli vojno nacisti s pomočjo italijanskega in nemškega fašizma in s tem zanetili vojno v drugi državi. Upornike, Nemčijo in Italijo, kakor tudi Portugalsko se mora smatrati v tem primeru za napadalce in le proti njim bi bile opravičene najstrožje sankcije, ne pa proti napadeni državi in legalni vladi.

Spor radi Maroka

Razen tega pošilja Nemčija vojaštvo v španski Maroko ter hujska Marokance v francoskem Maroku.

Angleško in francosko vojno brodovje je odplulo na kraj in je sedaj le še vprašanje, kako bodo potekli razgovori in kakšne koncesije ponujata Anglija in Francija Italiji in Nemčiji, da izpremenita svojo špansko taktiko. Če se sporazum ne doseže, utegne priti do konflikta, ker bodo Francozi hoteli braniti Maroko, Anglija pa svoj vpliv v Sredozemskem morju.

Nemški komunist Thälmann, ki je v zaporu zaradi požiga parlamenta in veleizdaje, ne da bi mu mogli dokazati krivdo, bo obsojen na dosmrtno ječo, ker se noče odpovedati komunizmu.

Važno, ker se tako navdušeno pripravljajo na vojno

Strahote zadnje svetovne vojne

Nikdar dovolj ne poudarimo, da vsaka vojna donaša strahote. Vsaka vojna je katastrofa za človeštvo in tembolj, čim »modernejša« je. Zaharov, verižnik z orožjem, ki je hodil od države do države, kazoč na sosedne države, kako se oborožujejo, da je prodal več morilnega orožja, je sicer umrl, toda ima agilne naslednike, kakor kaže tekma v oboroževanju in vojno hujskanje.

Za primer nam je poročilo o življenskih žrtvah svetovne vojne. Po dunajskem poročilu je bilo v svetovni vojni pobitih 8.538.000 ljudi, ranjenih je bilo 19.000.000. Od ranjencev jih je pa pomrlo doslej okoli 15 milijonov in je danes vojnih invalidov le še 4.247.000. Povzročitelji svetovne vojne imajo torej na svoji črni vesti najmanj 23.5 milijonov človeških življenj v najlepši dobi med 18. in 40. letom starosti.

Taka je bilanca svetovne vojne; kakšna utegne biti ta v novi, tehnično na moritev še bolj pripravljeni vojni?

Kdo more še biti za novo vojno, ki ne spoštuje po božji podobi ustvarjeno človeštvo?

Novi ravnatelj Osrednjega urada za socialno zavarovanje potrjen. Minister socialne politike je potrdil izvolitev Radovana Matjašiča za generalnega ravnatelja SUZORa.

Branilci Madrida odbili ofenzivo

generala Franca, ki je napadel s silno premočjo

Ofenziva generala Franca, ki je napadel na fronti Villafranca—Pozuela—Humera zapadno od Madrida v smeri proti severovzhodu proti cesti, ki vodi iz Madrida proti Escorialu, je zaustavljena. Franco je vrgel v boj vse razpoložljive sile, zlasti »plave Marokance«. Po silnih naporih in strašnih žrtvah na ljudeh in materijalu je sicer napredoval v širini 25 kilometrov — ker so se republikanske čete umaknile iz prve bojne črte v drugo, da izbegnejo nepotrebnim žrtvam — sedaj pa je tudi te njegove ofenzive konec. Nasprotno, novejša poročila povedo, da so vladine čete že začele s protinapadi na tem delu fronte, v nameri, potisniti sovražnika v njegove izhodne postojanke.

Očividci pravijo, da ofenzive takega obsega v španski državljanski vojni še ni bilo. Franco je koncentriral na prej omenjenem odseku silne množine artiljerije; nemški in italijanski tanki so napadali v kolonah in letala so v rojih krožila nad bojiščem, obsipajoč postojanke vladinih čet z ognjem iz strojnic in z bombami.

Izgube branilcev so znatne, vrste napadalcev pa domala decimirane.

Napadi generala Franca na ostalih odsekih pred Madridom so se razblinili v nič.

Na baskiškem bojišču napredujejo vladine čete.

Kakšni so izgledi španske vlade?

Bivši avstrijski vojni minister in vodja republikanskega Schutzbunda, sedaj brigadni general v španski armadi, s. Julij Deutsch, piše v pismu prijatelju J. Braunthalu, sourednik praškega »Sozialdemokrata« v Londonu o položaju v Španiji tako-le:

»Prvi naval nacističnih generalov na legalno vlado se je razbil takorekoč ob golih prsih vladinih pristašev. V prvih mesecih meščanske vojne je bila tehnična premoč vsekakor na strani fašistov.

Čim dalje pa je trajala vojna, tem bolj se je izboljšaval položaj v korist republikanske vlade. Danes je po trudapolnem, težkem delu organizacija republikanske armade že toliko napredovala, da je skoro v vseh ozirih enakovredna vojski nacističnih generalov, v gotovem pogledu pa jo celo nadkriljuje. Med tem, ko se republikanska vojska hitro izpopolnjuje, moralna vrednost nacistične vojske z vsakim dnem bolj in bolj opada. Nacistični generali so svojim vojakom govorili, da gre le za navaden sprehod proti Madridu, ki bo v nekaj dneh, najkasneje v par tednih zaključen. Namesto tega traja boj sedaj že šest mesecev — in še vedno ni mogoče reči, kdaj bo končan. Nacisti na ta razvoj duševno niso bili pripravljeni.

Tudi v strateškem oziru njihov položaj nikakor ni ugoden. Glavni napad fašistov je bil naperjen proti Madridu. Manj iz vojaških, kot pa iz političnih razlogov. Generali so pač domnevali, da bodo z zavzetjem glavnega mesta postali gospodarji vse dežele. Zato so proti vsem logičnim pravilom vojskovanja vrgli vse razpoložljive sile proti Madridu. Do vrat samega Madrida je še nekako šlo, tu pa so naleteli nacisti na nezlomljiv odpor vladine vojske. Tega odpora nacisti doslej niso mogli zlomiti in ga najbrž tudi v bodoče ne bodo mogli.

Vojska nacističnih generalov je zašla pred Madridom v zagato, ker je prodrla predaleč naprej. Sedaj ni v stanu, niti da tvega odločilni naskok na mesto, niti se ne more umakniti brez težkih izgub. Poleg tega sta boka te armade nezavarovana. Ta položaj postane za Franca kaj lahko usodepoln.

V goratem predelu fronte severno od Madrida se vodi pozicijska vojna. Bil sem službeno na tem odseku. Izgleda mi približno tako kot svoj čas na avstrijsko-italijanski fronti med svetovno vojno. Boj se vodi za vsako ped zemlje, ne da bi imeli eni ali drugi zaznamovati večje uspehe. Da bi med zimo tod nastopile kakšne izpremembe, ni verjetno. Moramo si predočiti, da poteka fronta v višini do 2500 m, kjer v globokem snegu niso mogoče nobene operacije večjega obsega.

Zato je tem pomembnejše, da so na enem delu goratega terena, v Biskajskem odseku, začele vladine čete z uspešno ofenzivo in kljub mrazu (— 12 C°) in snegu napredovale proti jugu. Naše čete stoje sedaj okroglo 50 km severno od Burgosa v bližini mesta Victoria. Ofenziva se nadaljuje in ogroža glavne preskrbovalne centre nacistične vojske.

Na jugu Španije se v zadnjih mesecih fronte v glavnem niso premaknile. Ker fašisti ne morejo prodreti, se maščujejo na ta način, da bombardirajo odprta mesta iz zraka. Ta bombardiranja so z vojaškega stališča posmatrano, popolnoma brezpomembna, ker ne prizadenejo fronte, ampak oslabele starčke, žene in otroke, ki žive v zaledju. Nezaslišano grozodejstvo bombardiranja odprtih mest se upira človečanskemu čutu nekaterih delov Francove armade. Ponovno so že izjavili nacistični ujetniki, da se španski letalci branijo bombardirati španska mesta.

Znaki razpadanja Francove armade se očitujejo vsak dan bolj. Ako bi bil Franco navezan samo na Špance, davno že bi bilo konec krvoprelitja. Na mesto Marokancev, ki so, kakor izgleda, že izčrpani, so stopili Nemci in Italijani.

Ako bi se demokratičnim silam v Evropi posrečilo, prisiliti obe fašistični državi, da se odrečeta vmešavanju, bi bila vojna v Španiji v par tednih zaključena. O tem sem na podlagi lastnih opazovanj na bojišču trdno prepričan.

Te ugotovitve pa nalagajo vsem demokratičnim in socialističnim silam v Evropi:

da skrbe za to, da ne bo politika nevtralnosti navadna španska stena za politiko vmešavanja fašističnih sil. Ali so vse države nevtralne ali pa nobena. To pričakujejo možje, ki se bore v Španiji, od ostale Evrope.«

Francoski desničarji in ljudska fronta

Desničarji in kapitalisti pravijo, da so ljudske fronte zarota proti redu. V praksi pa prav desničarji tvorijo fronte proti socialistom. Tak primer imamo v francoskem volilnem okrožju La Palice. Za odstopivšega socialističnega poslanca so bile nadomestne volitve in vsa desničarska buržuazija je glasovala za radikalca, da s tem prepreči izvolitev socialističnega kandidata, kar se ji je posrečilo. Radikalec je dobil 11.660 glasov, socialistični kandidat pa 10.049. Politika desničarskega razkrajanja ljudske fronte pa s tem ni dosegla uspeha, ker so radikali v ljudski fronti in je socialistična stranka itak po glavnih volitvah dosegla v več okrajih pozitivne volilne uspehe.

Londonski mesarji so se te dni **bogu.** Londonski mesarji so se te dni podali v slavnostnem sprevodu v cerkev sv. Sepulchhe k zahvalni službi božji, ker so po dvajsetletnem prizadevanju, z božjo pomočjo seveda, dosegli, da je magistrat izdal prepoved prodajanja mesa ob nedeljah. Najbrž bi bili mesarji še morali čakati na nedeljski počitek, da ni lansko leto London postal — rdeč. (Ja, ta prešmentana rdeča nevarnost!)

Nemški fašistični „Drang nach Osten"

je usmerjen tudi preko jugoslovanskega ozemlja

(Konec.)

Tudi Štajerska — »Ostraum«

Za rasno čistost vneti nemški fašizem ni v pogledu zarobljenja slovanskih manjšin prav nič natančen. Tako piše »Ostraum«: »Strnjeno nemško ozemlje ima na vsej svoji vzhodni meji take, njemu blizu stoječe posebne plemenske skupine, večinoma slovanskega porekla, ki se priznavajo k nemški kulturni skupnosti, počenši od Memela, preko Gornje Šlezije, do vindišarjev na Spodnjem Štajerskem in Kranjskem, ki so na južnem Štajerskem prišli pod tujo (!) državno nadoblast.« — Torej bi jih kazalo »rešiti«. Kajti: »Spričo teh dejstev se moramo zavarovati proti temu,« da bi o pripadnosti vindišarjev »odločali objektivni znaki krvne pripadnosti in govorice.« Rešitev tega problema, krajevno vzeto, je mogoča na ta način, da se vodstvo narodnih Slovencev na Koroškem že enkrat loči od ljubljanskega sistema in gre potem samostojno koroško pot, ki je v okviru zgodovinskih dejstev edino mogoča.« T. j. koroški Slovenci naj likvidirajo.

O nemštvu v Sloveniji

piše »Ostraum«:

»Nemško skupino je številčno težko določiti. Mogoče jo je še 50 tisoč. K temu pa je treba prišteti še okroglo 150.000 narodnih Slovencev in mogoče 300.000 vindišarjev, ki vsled svoje tisočletne bližnje povezanosti z nemško kulturo postajajo visokovredna narodnostna medplast in jih radi njihovega tujega jezika nikakor ne gre enostavno prištevati k tujemu narodu.« Potem pravi »Ostraum«, da je slovensko nemštvo (novo narodoslovje op. ur.), ki se je opiralo na Graz, izgubilo svoje naravno središče in je ogroženo. Oropano je svojega doma v Celju, podružnice Kulturbunda so razpuščene in k temu je prišla sedaj še omejitev svobodnega razpolaganja z zemljišči v 50 kilometerski mejni coni. S slovenskimi nacionalnimi voditelji se o teh stvareh da razgovarjati samo na ta način, da se jih opozori na — pravice, ki jih uživajo Slovenci na Koroškem, čeprav gre v bistvu le za nemško zavedne vindišarje. Ti imajo 70 do 80 društev in popolno svobodo kulturnega udejstvovanja. Na enak način urediti nemško manjšinsko vprašanje na Spodnjem Štajerskem, ostane protizahteva za bodoča leta.

•

Kakor vidimo, bo ples pričel takoj, čim bo zastava kljukastega križa pokukala izza Karavank.

To pa naj ne moti idile bratstva nacionalno zavednih Slovencev in nemškega fašizma. Kaj za to, če jih bo ta fašizem čez par let krstil za nemškega duha prepojene vindišarje in v svojem »Drang nach Osten« zahteval prestavitev mejnikov.

Gripa razsaja. V Ameriki in zlasti v južni Angliji nastopa gripa letos epidemično. V Angliji je dobra četrtina ljudi obolela. Najhujše razsaja bolezen v Londonu. Gripa ni najnevarnejša. Gripa se pa pojavlja tudi v Jugoslaviji, v Zagrebu in na jugu ter tudi nam najbrže ne prizanese. Varovati se je prehlada in ne hoditi v družbe in gnječe.

Doma in po svetu

V rudniku Trepča so rudarji stopili v stavko. Okoli 580 rudarjev je ostalo v jami. V stavko so stopili zaradi odpusta nekega delavca, kakor poročajo meščanski listi. Trdi se, da niti organizacija, niti Delavska zbornica o nameri delavstva nista bili obveščeni.

Bata v Jugoslaviji. V letu 1936. so Batine trgovine v Jugoslaviji porasle od 410 na 515, število prodanih čevljev pa od 4.3 na 4.7 milijonov parov. Izdelalo se je 1935. l. 4,110.000 parov, 1936 pa 5,190.000 parov čevljev. Celotne investicije Bate v naši državi znašajo 107.7 milijonov dinarjev.

Poziv za vlaganje davčnih napovedi. Davčne oblasti pozivajo k vlaganju davčnih napovedi pridobnine, posebnega davčnega dodatka po čl. 59/II, samskega davka, splošnega in skupnega davka na poslovni promet in luksuznega davka pavšalcev za davčno leto 1937 in dohodka, ki je zavezan rentnini. Več na oglasnih deskah davčnih uprav, kjer se tudi dobe za to potrebne tiskovine. Napovedi je treba vložiti do 31. januarja 1937, sicer sledi kazen.

Na svetu imamo 50.000 dnevnikov. Po amerikanski statistiki imamo na svetu 50.000 dnevnikov. Na Islandskem imajo na 100.000 prebivalcev 18 dnevnikov. Na drugem mestu je Švica, ki ima 340 dnevnikov na 4 milijone prebivalcev. Dalje imajo dnevnikov razvrščene po številu na prebivalstvo (na 100.000). Amerika 2263, Anglija 1363, Nemčija 1200, Francija 357, Španija 250, Holandska 85 in Italija 81. — Ta števila nam povedo, koliko bi pomenilo to časopisje za kulturo, sporazum med narodi in svetovni mir, če bi bilo v pravih rokah in vse služilo tem namenom.

Kino in duševno bolni. Na kliniki za duševno bolne v Moskvi so ugotovili, da je mogoče uoprabljati filme kot sredstvo za zdravljenje duševnih bolezni. Bolniki, ki prisostvujejo kino-predstavam, postanejo navadno izredno mirni. Seveda morajo biti filmi temu primerni. (Filmi, ki jih včasih vidimo v naših kinematografih, bi utegnili človeka napraviti norega.) — V svrho studija sedaj tudi filmajo duševno bolne, kadar dobe napad.

Delavska kulturna zveza „Vzajemnost"

bo imela v nedeljo, dne 17. januarja t. l. s pričetkom ob 9. uri dopoldne v **Trbovljah** v dvorani »Delavskega doma« svojo

I. redno glavno skupščino

s tem-le dnevnim redom:

1. Otvoritev in pozdravni govori.
2. Izvolitev komisije za verifikacijo mandatov in izvolitev novega zvezinega odbora in nadzorstva.
3. Poročilo zvezinega odbora in nadzorstva in glasovanje o absolutoriju.
4. Revija »Svoboda«.
5. Podzveze.
6. Volitev novega odbora in nadzorstva.
7. Samostojni predlogi društev.
8. Razno.

Na predvečer 16. januarja prirede naša kulturna društva v Trbovljah **družabni prosvetni večer** z lepim sporedom.

PRIREDITVE

Pevski zbor pekovskih pomočnikov v Mariboru priredi v soboto, dne 30. januarja t. l. v Gambrinovi dvorani svojo tradicionalno predpustno veselico. Na sporedu je zborovo petje, šaljivi nastopi in ples. Godba prvovrstnega salonskega orkestra. Prijatelji prijetne zabave vljudno vabljeni. — Odbor.

Ali si že poravnal naročnino? Ako še ne, stori takoj svojo dolžnost!

Iz naših krajev

Trbovlje

Bratovska skladnica, podjetje Dukič in gospod Križnik

Kakor so svoječasno nacionalisti pri podjetju Dukič ob raznih volitvah terorizirali delavce, tako so se pri zadnjih občinskih volitvah krščanski socialci, na čelu neki priganjači g. Križnika zelo trudili, da bi Dukičevi delavci pripomogli k zmagi JRZ v Trbovljah.

Metode, ki so se jih pri tem poslu-ževali, so pa bile v veliko škodo Bratovski skladnici. Forsiralo se je zaposlitev čim več delavcev, ne da bi se vršila kontrola ali so delavci zavarovani pri Bratovski skladnici ali ne. Tako je bilo večje število delavcev zaposlenih pri podjetju Dukič, kateri sploh niso bili zavarovani, ne za bolezen, ne za nezgodo, tem manj še za starost. Pri tem je utrpela Bratovska skladnica izpadek na zavarovanju, ki gre v tisočake.

Ko so delavski zaupniki zaznali za takšno nezakonito stanje, ki se ga je z gotove strani prikrivalo, so takoj podvzeli korake, da se je moralo vse delavce, ki se jih rabi in zaposluje, tudi zavarovati pri Bratovski skladnici. Ker pa niso prišli pri zaposlenju vsi oni delavci v poštev, ki so jih protektorji g. Križnika iz agitatoričnih vidikov forsirali, zato se je začelo udrihati po delavskih zaupnikih, češ, oni so krivi, da se delavcev ne zaposli. G. Križnik pa se je tudi sam prav nesocialno izrazil, rekoč, da je bolje, če so delavci zaposleni, pa četudi niso nikjer zavarovani.

S tem je gospod Križnik pokazal svojo socialno stran in je tako pomagal podjetju rušiti socialno zakonodajo, ki veleva, da mora biti vsak zaposlen delavec tudi zavarovan za bolezen, nezgodo in starost. Vršil je tudi prikrito agitacijo proti delavskim zaupnikom, ki so stali na braniku delavskega zavarovanja in Bratovske skladnice.

Bratovska skladnica preživlja največjo krizo. Podjetniki se poslužujejo vseh mogočih načinov, kako bi se izognili tem dolžnostim. Če pa še takozvani zastopnik pojmuje socialno zavarovanje tako, da ga podjetnik lahko sabotira, potem je zares težka borba za to važno zavarovanje rudarjev. Včasih je še g. Križnik tudi kaj govoril o sanaciji starostnega zavarovanja rudarjev. Toda rudarsko delastvo res ne more verovati v resničnost takšnih obljub, ako pa vidi, da se dovoljuje in hote ali nehote zagovarja osnovna kršitev rudarskega socialnega zavarovanja.

Zagorje ob Savi

Razno. Na rudniku se je zopet pričelo s praznovanjem šihtov. Za prihodnji teden sta napovedana kar dva praznovalna dneva. — Pri nas imamo tudi nekega kozjega vampirja, ki ga nikakor ne morejo vloviti. — Med prazniki se je pojavil pri nas nov tip beračev. So to neki belo uniformirani ljudje s križem na hrbtu, ki hodijo v trojkah od hiše do hiše beračit. [illegible] Na tihem se vrši prav huda borba med »Jutrovci« in »Slovencem«. Trudijo se oboji, kdo bo globlje pognal svoje korenine v narodno telo. Ampak te korenine jim temeljito spodjeda »Delavska Politika«, ki je naše gore list.

Pobrežje pri Mariboru

Delavsko predavanje o socialni zakonodaji, pomenu kulturne in strokovne organizacije ter delavskega tiska se bo vršilo v soboto, dne 16. t. m. s pričetkom ob pol 20. uri v dvorani gostilne Renčelj. Predavata ss. dr. Reisman in Petejan. Delavci in delavke, pridite v polnem številu.

Mežica

Važno predavanje o socialni zakonodaji, pomeni strokovne organizacije in delavskega tiska se bo vršilo v nedeljo, dne 17. t. m. z začetkom ob 9. uri dopoldne v gostilni Toi. Predavata ss. dr. Reisman in Eržen. Delavci, pridite vsi.

Guštanj

Zopet praznovanje. Ob koncu leta je bilo z osemdnevnim rokom razglašeno, da prestane delo v livarni in strugarni radi pomanjkanja naročil. Prve dni januarja so bili delavci zaposleni pri inventuri teh oddelkov. Sedaj pa bodo menda do 18. t. m. ostali brez zaslužka. Prizadetih je 11 livarjev in okroglo 30 strugarjev. To je za nje vsekakor hud udarec sredi zime.

Kamnik

Gospodje, ne bodite vsiljivi! Pišejo nam: Zadnjič smo poslali na uredništvo »Delavske Politike« dopisnico, ki pa se je na pošti zamešala v predal tetke »fronte«. Gospodje pri tisti fronti so našo dopisnico brali in namesto, da bi jo nam vrnili, so nam naenkrat poslali lepo pismo, v katerem nas vabijo na sodelovanje. Seveda niso pozabili priložiti čekovnih položnic za naročnino. Gospodje, menda mislijo, da smo delavci v »totem« Kamniku tako zaplankani, da ne znamo ločiti tetke »fronte«, pa četudi bi se nazivala »Ljudska fronta« (gospodje radi kopirajo revolucionarna imena) od »Delavske Politike«. Pa ne bo nič! Boste že morali kod drugod poizkusiti lov na kaline!

Studenci pri Mariboru

I. Del. kolesarsko društvo, podružnica Studenci, priredi dne 30. jan. t. l. »Kmetski ples« v dvorani gostilne Mraz v Studencih. Začetek ob 19 uri.

Ljubljana

Za pokojninsko zavarovanje nameščencev

Danes, v sredo ob pol 20. uri bo v veliki dvorani Delavske zbornice na Miklošičevi cesti veliko zborovanje vseh privatnih nameščencev za razširjenje in izboljšanje pokojninskega zavarovanja za zasebne nameščence. Dolžnost vseh trgovskih, drugih privatnih nameščencev, zobotehnikov in izprašanih strojnikov je, da se zborovanja udeleže ter pokažejo, da so solidarni in nepopustljivi v obrambi svojih eksistenčnih pravic.

*

Izkušnje delavstva v tovarni za pliš F. Eifler v preteklem letu. V minulem letu se je po dolgotrajnem spanju prebudilo tudi naše delavstvo. Prišlo je končno do spoznanja, da se je treba zganiti proti krivicam, kajti kjer ni tožnika, tam tudi ni sodnika. Spoznalo je, da mu nihče ne bo dal njegovih pravic, ako si jih samo ne bo priborilo, spoznalo je, da je tudi ono, čeprav majhno po številu, vendarle delec delavskega razreda in da je le v organizirani skupnosti in v delu vsakega posameznika za to skupnost naša moč in naš uspeh. Pristopilo je skoro korporativno v Splošno delavsko strokovno zvezo. Ustvarjen je bil temelj delu za boljšo bodočnost. Prvo leto organizacije je za nami. Bilanca je sledeča: bilo je mnogo dela in požrtvovalnosti, pa tudi nerazumevanja in nedelavnosti, mnogo nesebičnosti, pa tudi nekaj egoizma in malo častihlepja, bilo je mnogo neustrašenosti, pa tudi strahu, bila je borba. uspehi in neuspehi, bile so žrtve, pridobili pa smo bogate izkušnje. Kjer je delo, tam so tudi napake, kjer je borba, tam so tudi žrtve.

Sodružice in sodrugi! Ako tudi ne bi ničesar dosegli, izkušnje, do katerih smo prišli, so bile vredne borbe. Danes se do potankosti poznamo med seboj, vsakdo je imel priliko, da je spoznal tudi samega sebe, vsi pa smo se lahko prepričali na lastne oči, da je za dosego naših pravic treba sodelovanje nas vseh in vsakega posameznika, da je naša moč le v naši enotnosti, v trdni in brezhibni organizaciji, da pa se naša usoda ne odločuje samo med zidovi naše tovarne. Zatorej, naredimo ob vstopu v novo leto sklep: proč za vselej z malenkostmi, s prepirčki, razprtijami, samoljubjem in užaljenostjo. Stran s strahopetnostjo, z malodušjem in obupovanjem nad trenotnim neuspehom. Vsega naenkrat se ne da doseči, ako pa je v organizaciji kaj gnilega, tedaj ne bomo dezertirali, ker s tem škodujemo največ sebi, najmanj pa onemu, radi katerega bi dezertirali, temveč bomo tudi tu prijeli za delo, da bomo z združenimi močmi z lahkoto izvršili operacijo. Vsi brez izjeme na delo, na vztrajno delo, na plemenito medsebojno tekmovanje za skupnost, za dvig in procvit organizacije! Vsak stori svojo dolžnost! Niti koraka nazaj, temveč samo naprej! Kujmo si trdno in vztrajno boljšo bodočnost! Ako se bomo dosledno držali tega sklepa, tedaj bomo lahko rekli: žrtve niso bile zastonj! Družnost! — **Tekstilec.**

Maribor

Za pomožno akcijo

Mestno poglavarstvo poroča, da se je pri pregledu seznama darovalcev Pomožne akcije za siromašne sloje mesta Maribora, ki je na vpogled v socialno-političnem uradu mestnega poglavarstva, ugotovilo, da se je dosedaj 222 darovalcev odzvalo pozivu predsednika mestne občine. Ker je bilo lansko leto 378 darovalcev, je torej od teh, ki so lani prispevali, 156 v zaostanku. Le ako se bodo brezposelnim in siromašnim nudila potrebna sredstva za življenje, se bo preprečilo toli nadležno beračenje. Uporaba nabranih sredstev se vrši ekonomično in je vsaka zloraba izključena. O vsakem podpirancu se vodi točna evidenca. Za delo sposobni se zaposlujejo pri javnih delih, kjer je ta čas zaposlenih 168 delavcev, večinoma družinskih očetov, dočim se ostalim (za delo nesposobnim) nudijo podpore v obliki življenskih potrebščin, t. j. prehrane, nabave najnujnejše obleke, perila, obutve, plačila najemnine itd. Vodstvo Pomožne akcije vabi dosedanje in nove darovalce, da vsaj tekom tega meseca nakažejo svoje prispevke mestni blagajni, Slomškov trg 11 (tel. 22-60), morebitne naturalije pa socialno-političnemu uradu, Rotovški trg 9 (tel. 27-54).

*

Rezultat letošnje prostovoljne nabiralne akcije za pomoč brezposelnim potrjuje naše mnenje, ki smo ga povedali že pred leti, t. j. da pomožna akcija ne more živeti od dobrovoljnih prispevkov. Namesto, da bi bogati prispevali v sorazmerju s svojim premoženjem, se navadno odkupijo na zelo cenen način s tem, da darujejo za navadnega zemljana razmeroma veliko vsoto denarja, v resnici pa samo neznaten drobec tega, kar bi lahko dali. Da se zagotovi potrebna sredstva pomožni akciji, bi bilo treba uvesti davek na premoženje.

Do tega pa se zdi še daleč. Saj smo še nedavno tega čitali, da hočejo v državi ustanoviti poseben fond za zimsko pomoč, v katerega bi moral prispevati vsak delavec in nameščenec en ali dvodnevni zaslužek letno.

*

Pred priključitvijo mariborskega otoka mestni občini. Mestna občina je sprožila predlog radi priključitve Mariborskega otoka, ki sedaj leži v območju kamniške občine. Kamniška občina ima od tega otoka lepe dohodke, pa takorekoč nobenih izdatkov, ker celo za vzdrževanje ceste na otok skrbi mestna občina. — Kamniška občina protestira proti zahtevi mestne občine, da se otok priključi mestu. Najbrž pa s protestom ne bo uspela. Na uspeh bi mogla računati samo v tem slučaju, ako bi prekomasacija občin bila odvisna od volje prebivalstva prizadetih krajev. Izgleda pa, da ta določila zakona o podeželskih in mestnih občinah še vedno niso stopila v veljavo, ker neprestano čujemo o novih prekomasacijah. [illegible] Spor, ki ga utegne roditi ta zadeva in o katerem bi končno morala razpravljati upravna sodišča, obeta postati še zelo zanimiv.

Toliko prahu kot sedaj ne požro Mariborčani niti poleti. Ceste so dobesedno zavite v oblake prahu. Ker radi mraza cest ni mogoče polivati z vodo, bi bilo umestno načeti vprašanje, koliko bi stalo oljenje vsaj glavnih prometnih žil.

Šolski poduk v novozgrajeni šoli v 5. okraju je pričel 11. t. m.

K naši notici o silvestrovanju, v kateri smo pisali, da tudi mariborsko silvestrovanje ni poteklo brez pretepanja in bušk, nam sporoča predsedništvo mestne policije, da mu o kakšnih takih dogodivščinah ni ničesar znano. To je popolnoma točno. Znano je, da se razračunavanja v »zaključenih družbah«, čeprav v kakšnem javnem lokalu, navadno zaključijo brez intervencije policije, kar pa seveda nič ne spremeni na dejstvu, da je ta ali oni ob priliki takega razračunavanja odnesel buške in podpludbe. Z našo notico smo hoteli samo ugotoviti, da se take nekulturne zadevščine dogajajo ne samo na deželi, ampak tudi v mestu, samo da se na deželi za vsako stvar izve, v mestu pa marsikaj ostane nepoznano ali pa ve o tem le ozek krog ljudi in »prijateljev«.

Kranj

Smernice bodočega občinskega gospodarstva

V zvezi s shodi JRZ, ki so se vršili po vaseh, priključenih mestni občini, se je vršil 5. t. m. na Primskovem v Gasilnem domu gospodarski sestanek, na katerem je začasni župan g. Česenj poročal o občinskih zadevah. O važnih vprašanjih, ki so deloma že godna, deloma pa še odvisna od dela novoizvoljenega odbora, je g. Česenj med ostalim poročal sledeče:

Nova šola je najvažnejše vprašanje, ki pa bo v 14 dneh urejeno; gre samo še za denarna sredstva. Proračun nove šole znaša 9 milijonov dinarjev, toda skušalo se ga bo znižati na 6 milijonov dinarjev. Šola na Primskovem naj bi še nadalje ostala in naj bi bila to nekaka kmečka nadaljevalna šola, dočim bi bila nova šola v mestu tip meščanske šole, baza za nadaljnje šolanje. Vodovodno vprašanje tudi dela hude preglavice in ga bo zaenkrat težko povoljno rešiti. Prvo, kar ni bilo zvezano z velikimi stroški, se je naredilo: spoj vodovoda Voklo—Prebačevo. Drugo, kar bo vezano s stroški 10 milijonov dinarjev, bo spojitev s preddvorskim vodovodom. Vendar pa se to vprašanje pri vladi v Beogradu ne zgane z mrtve točke; to je posledica dosledno izvedenega centralizma, ker drugače bi bilo mogoče taka vprašanja rešiti v Ljubljani. Gre se namreč za odobritev podpore, ki je za graditev preddvorskega vodovoda potrebna. S tem v zvezi je bila za dobavo vodovodnega materijala razpisana licitacija in naročilo je dobilo neko podjetje »Vareš«, čeprav so bile Strojne livarne v Ljubljani, kakor se zatrjuje, dakaj cenejše. Da se to ni upoštevalo, je vzrok v tem, ker so merodajni faktorji »menili«, da je to inozemsko podjetje. Vodno omrežje se je v pretečenem letu razširilo tudi na Brdo, vendar pa se občina ni obvezala dajati vode. Ako vprašanje ne bo pravočasno rešeno, občine ne bo zadela nobena krivda, ako bodo ostali na Brdu brez vode. Glede regulacije pridejo v poštev predvsem Primskovo in Čirčiče. Graditelji novih hiš se že v naprej opozarjajo, da v lastnem interesu pazijo na eventuelne neprilike, ki jih utegnejo zadeti vsled regulacije. Komasacija se je izvedla z izrednimi ukrepi; preko odbora se je izvršil plebiscit, potom katerega se je prebivalstvo z ogromno večino izreklo za priključitev. V vseh industrijskih krajih so delavske kolonije in industrijska podjetja spojena pod skupno občinsko upravo; le kranjska občina te socialne reforme dolgo ni mogla razumeti. Vprašanje starostnega zavarovanja in minimalnih mezd je na tapetu in občina bo morala skrbeti, da zaposli brezposelne; priskočiti pa bo treba na pomoč onemoglim, ki bodo kljub starostnemu zavarovanju (ki ga obljubljajo) potrebovali občinsko pomoč. Tudi vprašanje za zaščito dece bo moral rešiti bodoči odbor. Kar se tiče Primskovega, bo treba urediti lepše ceste, ki vežejo kraj z mestom. Razmišljati bo treba tudi o napravi hodnika, ali zaenkrat se bo treba še zadovoljiti z dobro nasuto cesto. Tudi razsvetljava je vprašanje zase, ali o vsem tem bo mogel sklepati šele novoizvoljeni odbor, ker znaša primanjkljaj v zvezi z izvršeno priključitvijo že itak okrog 70.000 Din in bo treba dobiti naknadni kredit. — Ob zaključku županovega poročila je posestnik Kosnik opozoril na potrebo razširitve vodovodnega omrežja in postavitev par vodnih hidrantov, kateri so neobhodno potrebni v slučaju kakšnega požara. Obenem je sprožil vprašanje glede občinskih cest in vprašanje stalne zaposlitve bivšega občinskega tajnika. Po tem pa se je prišlo na volitve kandidatov, ki bi eventuelno prišli v poštev pri bližajočih se volitvah. Izmed 4 odbornikov in namestnikov sta bila izvoljena po dva delavca in po dva kmeta, katerim je bilo soglasno izrečeno zaupanje pod pogojem, da se ne vežejo z nobeno politično stranko, najmanj pa z JRZ. Nato je g. župan zagotovil, da bo za volitve postavljena izrecno gospodarska lista. Ker pa se je na shodih JRZ (glavni govornik g. dr. Megušar) od določenih kandidatov zahtevalo, da vsak vstopi v stranko ali pa da se mora odreči kandidaturi, nam ni razumljivo, ali bo poleg te »gospodarske liste« še oficijelna lista JRZ? Možnost pa je, da bo tudi več kandidatnih list, ker delavci, kmetje in obrtniki bodo morali biti zelo oprezni, da se jih z davki ne bo preveč pritisnilo in bodo morali skrbeti za to, da bo skupna gospodarska lista zmagala. — Mi bi ob priliki lahko še podčrtali nesoglasje, ki smo ga ugotovili: dočim je g. župan zadovoljen z režimom, so delavci in kmetje drugačnega mnenja. Ker pa je bil v svojem poročilu še kolikor toliko objektiven, imejmo o »uspehih« in »zaslugah« še nadalje vsak svoje mnenje.

Rudarji svinčenega rudnika na predavanju

Vzgled: Uspehi čeških rudarjev

Črna, 7. januarja.

Po skoro enoletnem presledku je priredila podružnica **»Zveze rudarjev« v Črni** zopet predavanje o socialni zaščiti v sredo, dne 6. januarja. Sneg, ki je začel zjutraj naletavati, je sicer nekoliko zadržal rudarje, a z malo zakasnitvijo so vendarle napolnili obširno dvorano gostilne Knez. Kot posebno značilno moramo zabeležiti, da so prišle v lepem številu tudi naše sodružice, ki se v Črni že vsa leta prav živo udeležujejo delavskega strokovnega in kulturnega delovanja. Sodružice v Črni so lahko vzgled drugim krajem.

Predavanje je otvoril s. **Hribernik Ivan,** predsednik »Zveze rudarjev« v Črni.

Sledila so predavanja s. **dr. Reismana, V. Eržena in Adolfa Jelena** o naši zakonodaji socialne zaščite, nalogah delavskih zaupnikov, ki jih bodo letos volili tudi rudarji za 3 letno funkcijsko dobo ter o vlogi strokovne organizacije in delavskega tiska v splošnem delavskem pokretu.

V dokaz, da neprestana predavanja v tej smeri niso samo prazne besede, so rudarji to pot lahko videli na primeru uspehov bratske češke organizacije »Svazu horników«, zveze rudarjev v Češkoslovaški republiki. Samo ta zveza ima sedaj preko 21.000 članov, ki so v preteklem letu zbrali na članskih znamkah za svojo blagajno skoro 3 milijone Kč, t. j. okrog 4 milijone Din, a njihovo celotno premoženje znaša okrog 3,500.000 Kč, to je skoro 7,000.000 Din.

Poleg ogromno razširjenega delavskega tiska v Pragi, »Prava lidů«, ki je izšlo za novo leto kar na 30 straneh, imajo rudarji tam tudi svoj strokovni list »Nazdar«, katerega so izdali v 1 letu v enem milijonu 400.000 izvodih.

Podpora nezaposlenih je tam tako skrbno in podrobno izvedena, da je prispevala država za podporo brezposelnih rudarjev 3,175.155 Kč, a zveza sama je dala iz svojih sredstev za podporo svojih nezaposlenih članov 1,129.964 Kč.

Sanacija bratovskih skladnic

Najvažnejše pa so dosegli češki rudarji s sanacijo svojih bratovskih skladnic, za kar prispeva država s podjetniki in konsumenti letno 155,000.000 Kč, a rudarji le 1% svojega zaslužka, to je 9,000.000 Kč. Češki rudarji so s tem za svojo starost prvič v zgodovini tudi za bodočnost popolnoma oskrbljeni. In mi?

Pa tudi druga češka socialna zakonodaja o kolektivnih pogodbah in odpuščanju delavstva je zasigurala varnost službovanja rudarjev.

Kaj takega je moglo doseči le delavstvo, ki ve ceniti silo organizacije in delavskega časopisja.

Rudarji v Črni so se strinjali z govorniki in obljubili tudi v Črni napraviti enkrat za vselej red: Vse v organizacijo, vsak, ki dela, mora imeti tudi delavski časopis, ki je v Črni itak že dobro razširjen.

Prijavilo se je

32 novih naročnikov »Delavske Politike«

Jesenice

Znamenje našega časa. Predzadnja številka jeseniškega glasila JRZ oz. katoliške akcije, polmesečnika »Na mejah«, objavlja sledečo vest: »**Komunistična propaganda** se je začela zajedati že celo v naše šolstvo. Te dni je bil izključen iz obrtno nadaljevalne šole na Jesenicah učenec Zugovic, ker je med šolskim odmorom součencem razlagal, da je bil tudi Kristus komunist. Smatramo, da je bil ta korak vodstva obrtno nadaljevalne šole zares umesten, ker se že dalje časa čuti, da v razredih obrtno nadaljevalne šole ni vse v redu. Naša šola nikakor ne sme biti propagandno sredstvo za materialistični komunizem.« Menimo, da skoro ni potreben komentar niti k temu poročilu niti k takim korakom. Mi in vsak trezno misleč Slovenec vemo dobro, da so take razlage, o kakršnih govori gornje poročilo, povsem nedolžna stvar in da lahko v mnogih knjigah čitamo, da je bil Kristus po svojih naukih eden izmed prvih socialistov ali komunistov, kakor pač kdo hoče ter da so prvi kristjani v katakombah, pa še tudi pozneje živeli v strogo komunistič nih občinah. S[illegible] Tudi mi vemo, da vladajo v jeseniški obrtno nadaljevalni šoli zelo čudne razmere in da je razposajenost ter neugnanost nekaterih vajencev že preko vseh mer, toda na tak način se temu ne bo odpomoglo. Tako poročanje nas spominja vse preveč na bajko o nekom, ki je imel slabo vest, pa je povsod videl strahove. Celo v lastni senci!

Ledene ceste. V zadnjih dneh je toplo solnce deloma stopilo sneg. V četrtek je deževalo, v petek pa se je zopet zjasnilo in shladilo, vsled česar se je na jeseniških cestah napravila poledica. Vse ceste pokriva nekaj cm debela ledena plast in Jeseničani so oni akrobatje, ki morajo hoditi po teh cestah, ki večinoma vse vodijo navzdol ali pa navkreber. Nihče se ne zmeni za to, da bi ceste posul, da bi led razkopal ali kaj uredil. Niti občina, niti hišni posestniki. Vsi čakajo menda kot pravi pregovor: Bog ga je dal, bog ga bo vzel! Novo ustanovljena policija na Jesenicah naj bi pozvala hišne gospodarje, predvsem pa občino, da se napravi na cestah red. Mi se samo čudimo, kako morejo Jeseničani te razmere, ki bi delale čast Aljaski in Grenlandiji, tako mirno prenašati. Napravite že vendar red!

Mlekarska zadruga Rateče - Planica naznanja, da dostavlja mleko edino le za svojo poslovalnico v Lampetovi ulici 3 na Jesenicah ter nima z g. Prinčičem nikakih poslovnih stikov več. — Rateče-Planica, 8. januarja 1937.

Ptuj

Zopetna otvoritev delavske dvorane. Dvorana v poslopju mestne občine, ki je bila od razpusta »Svobode« od oblasti zatvorjena, je sedaj zopet izročena našemu delavstvu v uporabo in sicer delavskemu prosvetnemu društvu »Vzajemnosti«. Dvorano bomo otvorili v četrtek, dne 14. januarja t. l., ko bo ob 17. uri (5. uri popoldne) zopet predavanje o delavski zaščitni zakonodaji in sicer radi tega ob tej uri, da se bodo lahko udeležili vsi delavci tovarne Pirich in Petovie, ki stanujejo oddaljeno in sicer ne morejo prihajati na večerna predavanja. Govorila bosta ss. dr. Avg. Reisman in urednik Adolf Jelen, ki se pripeljeta v Ptuj že s popoldanskim brzovlakom, tako da bodo lahko delavci dobili že tudi pred predavanjem potrebna pojasnila na morebitna svoja vprašanja. Skrbite vsi, da bo udeležba res polnoštevilna.

Črna pri Prevaljah

To je zavednost. Marsikje opažamo, da delavci iz kakega malenkostnega vzroka, največ radi komodnosti, ne prihajajo na svoja predavanja, kjer bi zvedeli svoje najvažnejše zaščitne zakone. V Črni pa so minulo sredo prišli na predavanje rudarji, ki so imeli do 4. ure zjutraj nočni šiht, prišli večinoma šele ob 5. uri domov, a po 9. uri so bili že na predavanju. Takšna požrtvovalnost je pa že posnemanja vredna zavednost, katero bi si želeli povsod med proletarijatom. Upamo, da bodo v nedeljo, dne 17. januarja tudi rudarji v Mežici pokazali vsaj toliko zavednosti in tudi prišli v takem številu na svoje predavanje. Sodrugi in sodružice iz Črne mislijo celo obiskati ob tej priliki Mežico in napraviti tja izlet na predavanje. Imamo res zadoščenje, da lahko tudi take vesele novice sporočamo iz rudarskih revirjev.

Koroška Bela

Izjava in preklic.

Podpisani Noč Anton, posestnik in tov. delavec na Kor. Beli štev. 24, obžalujem in preklicujem, kar sem na dan obč. volitev, dne 6. decembra 1936 pred obč. hišo na Kor. Beli rekel, zlasti, da je g. Erlah Ivan, posestnik in tov. delavec na Slov. Javorniku štev. 20, vtaknil od cementa v žep 1.200 Din, s čemer sem mu očital, da je v času, ko je on vršil uradno funkcijo obč. predsednika, poneveril zaupani mu denar, izjavljam, da nimam nobenega povoda in razloga očitati g. Erlahu takih stvari ter se mu zahvaljujem, da je odstopil od zasebne tožbe.

Kor. Bela, dne 28. decembra 1936.

Noč Anton.

Za vajeniško zaščito

Pred konferenco o vajeniškem vprašanju

V bližnjem času se bo sestala konferenca javnih institucij, katerim je poverjena skrb za zaščito vajencev. Delavski zastopniki potrebujejo čim več materijala za to konferenco, da bodo lahko tem uspešnejše podprli svoje predloge.

Zlasti naprošajo javnost in vsakogar, ki hoče sodelovati oz. se zanima za to akcijo, da zbira materijal in sporoči vse slučaje o prekomernem delovnem času vajencev in vajenk. Saj delajo ponekod celo 12, 16 in več ur dnevno. Navesti je treba ime vajenca in mojstra, pri katerem dela. Važno je, če odgovarja delavnica ali obrat higijenskim predpisom. Ugotoviti je treba tudi, kje prenočujejo vajenci, posebno po pekarnah, kjer nimajo mnogokrat niti stanovanja, ampak prenočujejo po kotih, zaviti v prazne vreče. Nekateri vajenci spe naravnost na golih tleh, po kleteh in podstrešnih prostorih, izpostavljeni prepihu in mrazu. Ponekod delajo vajenci in vajenke tudi ob nedeljah. Nekateri vajenci in vajenke prenašajo in prevažajo predmete, ki so za njihovo telesno rast mnogo pretežki, kar neugodno vpliva na fizično moč in razvoj mladoletnega in nedoraslega vajenca. Zelo koristno bi bilo, ako je mogoče podpreti navedbe s fotografskimi posnetki.

Materijal sprejema tudi uredništvo »Delavske Politike«, ki ga bo dostavilo poklicanim faktorjem.

Pričetek pogajanj za kolektivno pogodbo s Kranjsko industrijsko družbo na Jesenicah

V soboto, dne 9. t. m. so dobili zastopniki strokovnih organizacij od KID v pregled osnutek za novo kolektivno pogodbo. Pogajanja za novo pogodbo se bodo pričela v torek, dne 12. t. m. v Ljubljani in bodo trajala najbrž do petka, potem se bodo pa v pondeljek, dne 18. t. m. spet nadaljevala. Predlog za novo kolektivno pogodbo je napravljen na povsem novih temeljih. Poleg temeljnih mezd so zdaj na novo predvidene: **osebne usposobljenostne doklade, dalje skupinske doklade in akordi.** Glavno obravnava pogodba skupinske doklade, ki delijo vse delavstvo po delu na osem skupin (kategorij), ki imajo doklade od Din 4 do Din 0.25 na uro ali od Din 32.— do Din 2.— na dan oz. dnino.

Akordi bi bili samo 15 odst. nad temeljno mezdo. Predvidene so tudi družinske doklade po Din 1.80 na otroka in dnino. **Ni pa nikakih stanovanjskih doklad, niti ne govori pogodba o drvih in premogu.** Upati je, da se bodo vse sporne točke, ki jih bo najbrž precej, uredile na pogajanjih, vendar bo najbrž treba pogodbo preurediti iz temeljev. Na ta način, kakor je sestavljena zdaj v osnutku, ne bi nikakor prispevala k pomirjenju med delavstvom, nego bi najbrž razvnela vse osebne ambicije, vsa sebična stremljenja in vse klečeplazstvo med onimi, ki so temu dostopni. (Stvar smrdi po rajhovskem sistemu. Op. ur.) To pa nikakor ni v interesu složnega sodelovanja med delavstvom in podjetjem, ki ga tovarna v zadnjem času tako rada naglaša in tako želi. Mi smo prepričani, da bosta tako sodelovanje, kakor tudi sporazum pri pogajanjih dosežena in da bodo zastopniki delavstva znali obvarovati delavske interese in doslej priborjene delavske pravice, podjetniški zastopniki pa naj bi upoštevali vse pravične in poštene zahteve delavstva in njegovih predstavnikov. Prepričani smo tudi, da bo po sporazumnem podpisu kolektivne pogodbe prenehala sedanja napetost v podjetju in apeliramo zlasti na podjetje, da stori vse, da se sistem, ki vlada zdaj nekaj mesecev v podjetju, odstrani in se vse sporne stvari uredijo na manj priganjaški in diktatorski, pa na bolj človeški in socialni način. O poteku pogajanj bomo poročali.

VZAJEMNOST

Maribor

Zgodovinski razvoj socialne zakonodaje je naslov predavanja odv. Gojmira Jelenca, ki se bo vršilo v sredo, dne 13. jan. t. l. v dvorani Delavske zbornice z začetkom ob 20. uri. Zgodovina socialne zakonodaje je zrcalo zgodovine socialnih bojev. Nihče ni bolj interesiran na poznanju te zgodovine, kakor delavski razred, kajti zgodovina je učitelj človeštva in zlasti delavskemu razredu kažipot za njegovo osvobodilno poslanstvo. Ne samo dolžnost, ampak zapoved je za vsakega sodruga in sodružico, da to predavanje obišče. V prvi vrsti pa je predavanje namenjeno funkcionarjem in zaupnikom našega strokovnega pokreta.

»Kronika slovenskih mest«. (Četrtinka. Ilustracija. Str. 49—200. Oktober 1936. Št. 3. Letnik III. Izhaja 4krat na leto. Din 60. Naroča se: Mestno načelstvo, kulturni odsek, Ljubljana).

Delavski pravni svetovalec

Ali se more rimski katolik ponovno poročiti? Koroško.

»Delavskem pravnem svetovalcu« v št. 2. »Delavske Politike« z dne 6. januarja, v katerem smo navedli, da se more rimski katolik z nova poročiti samo na ta način, ako prestopi v pravoslavje in pravoslavno cerkveno sodišče njegov zakon razveže. Dodali smo, da je to pravico imela tudi starokatoliška cerkev, da pa ji je bila odvzeta.

Od merodajne strani smo dobili dodatno pojasnilo, v katerem se potrjuje, da ni manjkalo poizkusov, da se starokatoliškemu cerkvenemu sodišču odvzame pravo sodnosti glede razvoda zakonov, da pa se to ni posrečilo, čeprav je bilo nekaj sličnega že objavljeno. Naprošeni smo, da ugotovimo:

»Starokatoliško cerkveno sodišče ima še vedno pravico razvesti zakon, toda je formalni postopek nekoliko drugačen, kakor pa v pravoslavni cerkvi.«

Kdor želi tozadevnih pojasnil, naj se obrne na delegata duhovnega sodišča starokatoliške cerkve v Celju g. R. Jošta.

»Slovenca« pa prosimo, da ponatisne tudi ta naš odgovor, kakor je priobčil prvega.

Zaslužek rejenke (Leše)

V p r a š a n j e: Neka moja znanka, ki je stara sedaj 18 let, je bila pri nekem kmetu kot rejenka. V zadnjih letih je opravljala vsa dela kot vsaka druga delavka, odnosno služkinja, pa ji kmet ni ničesar plačeval, češ, da je rejenka in da ji ne gre mezda. Ali more zahtevati primerno mezdo za zadnja tri leta?

O d g o v o r: Rejenec nima napram redniku po zakonu nikakih pravic. Vendar lahko traja rejensko razmerje le toliko časa, dokler je rejenec za delo nesposoben in se še ne more sam preživljati. Ko postane za delo sposoben, preneha po našem mnenju rejensko razmerje in je treba rejenca presojati enako kot vsakega drugega delavca, odnosno hlapca. Ima torej pravico do primerne mezde, kolikor ni bila višina mezde dogovorjena ali pa izrecno določeno, da bo delal pri gospodarju brezplačno. Mezdo lahko iztoži le za tri leta nazaj.

Celje

KINO „METROPOL", CELJE

14. jan.: **Njegova oficielna žena**

15. in 16. jan.: **KONFETI.** Izredno zanimivi in veseli konflikti na karnevalski zabavi. Trije najboljši filmski komiki skrbe za zabavo. V glavni vlogi: Hans Moser, Leo Slezak, Richard Romanovsky in drugi.

15. in 16. jan. ob 16 uri m a t i n e j a: **Arena krvi in ljubezni.** Vsi prostori Din 3·50 in 4·50

Največje ljudsko zavarovanje

„K A R I T A S"

V decembru 1936 so bile izplačane cele zavarovalne vsote po smrti sledečih članov:

GRADIŠNIK ŠTEFKA iz Črete 39, stara 10 let **brezplačno zavarovana,** ker so zavarovani njeni starši);
TRAVIZAN MARIJA, trgovčeva žena, Bršljin 24 (41 let);
KNAFLIČ JURIJ, čevljar, Maribor, Vrbanova 19;
KLAJNŠEK ANA, posestnica, Trnovec 17 (Ptuj);
EILEC ANTONIJA, vdova po mlinarju, Maribor, Slomškov trg;
ŽNIDAR MARIJA, zasebnica, Sp. Pleterje 67;
BELA MARIJA, posestnica, Strmec 2 (Sv. Urban pri Ptuju);
DR. SOMREK JOSIP, profesor bogoslovja, Maribor;
PEČAR FRANČIŠKA, zasebnica, Marija Gradec 19 (Laško);
ŠTRUKELJ JOSIP, uslužbenec mestne plinarne, Ljubljana, Šmartinska 8;
BARBEJ JOŽE, rudar (39 let), Loke 216 (Trbovlje);
AŠIČ JOŽE, posestnik, Stara vas 75 (Videm ob Savi);
ZALOKAR FRANČIŠKA, železničarjeva vdova, Ljubljana, Milčinskega 12;
KARNER APOLONIJA, gospodinja, Studenci pri Mariboru;
ŽIBRET FRANČIŠKA, kmetica, Dobropolje 18 (Planina pri Sevnici);
KOS ANTONIJA, zasebnica, Ljubež 22 (Dole pri Litiji);
LAH MARIJA, posestnica, Kicar 32 (Ptuj);
GLOBOČNIK MARIJA, zidarjeva žena, Zgor. Brnik 101;
KRAMAR MARIJA, posestnica, Latkova vas 34;
GORENJŠEK ANA, žena tov. delavca, Jesenice;
COJHTER FRANC, viničar, Čreta 12;
ŠULER ANDREJ, tov. delavec, Gradec-kolonija 69 (Litija) — **Ker je smrtno ponesrečil, je KARITAS izplačala dvojno zavarovalno vsoto;**
PEČNIK JERA, zasebnica, Škocjan pri Turjaku;
KARNIČNIK NEŽA, zasebnica, Št. Bric 42 (Velenje);
SAVIOZZI ALBIN, upokojeni delavec, Hrastnik 36 — **Ker se smrtno ponesrečil, je KARITAS izplačala dvojno zavarovalno vsoto;**
ROJNIK BLAŽ, zasebnik, Polzela 47;
JUG ALOJZ, krojač, Studenice 23;
SIMONIČ JANEZ, tesar, Rožengrunt 39;
BUTIN JAKOB, posestnik, Lesno brdo 35 (Vrhnika);
PIŠEK MARIJA, posestnica, Župečja vas 27;
JAMŠEK IVANA, učiteljica, Ig pri Ljubljani;
BERANIČ MARIJA, posestnica, Cirkovce 1 (Pragersko);
ŠMON FRANČIŠKA, posestnica, Sv. Krištof 63;
DREŠA IVANA, tov. delavka, Javornik 90;
TURNŠEK FANI, tov. delavka, Breg 19 (Polzela);
OGRIZEK MARIJA, zasebnica, Cerovec 4;
LANGERHOLC FRANC, želez. ključavničar, Medvode 9;
ZGONC FRANČIŠKA, zasebnica, Ljubljana, Prisojna ulica 1.

V DECEMBRU 1936 SE JE PRIJAVILO V KARITAS

837 NOVIH ČLANOV!

Pojasnila in navodila dobite brezplačno pri:

KARITAS, MARIBOR, Orožnova ulica štev. 8

KARITAS, LJUBLJANA, palača Vzajemne zavarov.

MALI OGLASI Naši čitatelji kupujejo najcenejše pri naših inserentih!

Franc Kormann'ov nasl. Karl Ragg
Maribor, Gosposka ulica 3 — moda, galanterija, drobnarija in igrače vseh vrst. Največja izbira in najboljši nakup.

FRANC REICHER, MARIBOR
Tržaška c. 18, se priporoča cenj. občinstvu za izdelavo oblek za gospode in dame po najnižjih dnevnih cenah. Hitra in solidna izdelava. Bogata izbira modnega blaga.

Zahtevajte vedno in povsod kruh in pecivo iz Delavske pekarne v Mariboru. Telefon št. 2324

Za konzorcij izdaja in urejuje Viktor Eržen v Mariboru. — Tiska: Ljudska tiskarna, d. d. v Mariboru, predstavitelj Josip Ošlak v Mariboru.